

PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE

Kajba, Davor

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:579346>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

STUDENT: Davor Kajba, MBS: 7399

PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2018. godine

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE

ZAVRŠNIRAD

IZ KOLEGIJA OSNOVE GOSPODARSTVA HRVATSKE I

MENTOR: dr. sc. Anton Devčić

STUDENT: Davor Kajba

Matični broj studenta:7399

Požega, 2018. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
1. UVOD	1
2. PRORAČUN EUROPSKE UNIJE.....	3
2.1. Donošenje proračuna.....	3
2.2. Prihodi proračuna Europske Unije	3
2.3. Rashodi proračuna Europske Unije.....	3
2.4. Fondovi Europske Unije.....	4
3. PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE	6
3.1. Proračunska načela	6
3.2. Proces donošenja državnog proračuna	7
3.3. Struktura proračuna	10
4. RAČUN PRIHODA I RASHODA.....	11
4.1. Prihodi državnog proračuna	11
4.2. Rashodi državnog proračuna	14
5. RAČUN FINANCIRANJA.....	17
5.1. Primitci od financijske imovine i zaduživanja	17
5.2. Izdaci za financijsku imovinu i otplatu zajmova.....	18
6. FINANCIRANJE PRORAČUNA ZADUŽIVANJEM.....	19
7. JAVNI DUG.....	20
7.1. Javni dug Republike Hrvatske.....	20
8. ISTRAŽIVANJE.....	22
9. ZAKLJUČAK	27
10. LITERATURA.....	29
11. POPIS PRILOGA.....	30

SAŽETAK

Državni proračun je akt kojim se planiraju svi državni prihodi i rashodi za proračunsku godinu, donosi ga Vlada, a usvaja Sabor. Državni proračun može biti uravnotežen (kada su prihodi jednaki rashodima) i neuravnotežen (kada su rashodi veći od prihoda i obrnuto).

Proračun države možemo podijeliti na prihode državnog proračuna i rashode državnog proračuna. Kada govorimo o prihodima države najbitnije je obratiti pozornost na poreze koji su najveća stavka prihoda u proračunu Republike Hrvatske. Prihodi od poreza odnose se na razne vrste poreza kao što su: porez na dodanu vrijednost, porez na dohodak, porez na nekretnine, porez na dobit.

Rashode državnog proračuna promatramo prema namjeni za koju su sredstva državnog proračuna utrošena odnosno rashodi za zaposlene, materijalne rashode, financijske rashode, pomoći te ostale rashode koje je država planira imati u narednoj proračunskoj godini.

KLJUČNE RIJEČI:Proračun, državni prihodi, državni rashodi

SUMMARY

The State Budget is a document according to which all government revenues and expenditure for a fiscal year are planned. It is proposed by the Government and adopted by the Parliament. The State Budget can be balanced (when government revenues are equal to government expenditure) and out of balance (when government expenditure exceed government revenues and vice versa).

The State Budget can be divided into government Budget revenues and government Budget expenditure. When we talk about government revenues the most important thing to pay attention to are taxes from which revenues of the State Budget of the Republic of Croatia are primarily derived. Revenues derived from taxes relate to various types of taxes, such as: value added tax, income tax, property tax, corporate tax.

Government Budget expenditure is determined according to the purpose for which the financial means from the State Budget are spent, e.g. expenditures for employees, material costs, capital expenditures, aid and other expenditures which the state plans to have in the forthcoming fiscal year.

KEY WORDS:State Budget, government revenues, government expenditure

1. UVOD

Cilj ovog rada je pojasniti glavne stavke proračuna Republike Hrvatske i proračuna Europske Unije, na koji način se donosi proračun i analiza proračuna za 2018.g.

Rad je podijeljen u 6 dijelova. Prvi dio rada odnosi se na proračun Europske Unije, cilj je definirati pojam proračuna na razini Europske Unije, na koji način se donosi te koje sve europske institucije sudjeluju u izradi proračuna. U prvom djelu također definira se pojam prihoda na razini Europske Unije i koji su to prihodi iz kojih se financiraju rashodi Europskog proračuna, nakon prihoda razrađena je struktura rashoda, odnosno što se to financira iz proračuna. Posebni naglasak je stavljen na fondove Europske Unije kako bi se pojasnilo koji sve fondovi postoje na razini Europske Unije, na koji način doći do sredstava iz Europskih fondova te za koju su svrhu oni namijenjeni.

Drugi dio rada odnosi se na proračun Republike Hrvatske, u ovom dijelu cilj je definirati pojam proračuna, objasniti načela prema kojima se proračun donosi i sami postupak donošenja proračuna. Također u drugom dijelu govori se o strukturi proračuna koja je podijeljena na dva dijela, opći i posebni. U opći dio proračuna ubrajamo račun prihoda i rashoda koji se dijeli na prihode proračuna i rashode proračuna, dok se posebni dio proračuna odnosi na račun financiranja kojemu je cilj upravljanje viškom sredstava državnog proračuna odnosno na koji način se nadoknađuje manjak sredstava državnog proračuna. Treći dio rada samo je nastavak prethodnog, odnosno treći dio rada odnosi se na račun prihoda i rashoda u kojemu je definiran sam pojam računa prihoda i rashoda, prihoda proračuna i rashoda proračuna. Prihodi proračuna odnose se na sredstva koja država prikuplja kako bi mogla pokriti rashode proračuna. Pojašnjena je struktura prihoda, koji su to prihodi države, koliko su iznosili prihodi Republike Hrvatske u 2018.g. te kakva je struktura prihoda. Prihode možemo podijeliti na prohode od poslovanja koji čine preko 99% ukupnih prihoda i prihodi od prodaje nefinancijske imovine. Najveći udio u poslovnim prihodima Republike Hrvatske imaju prihodi od poreza slijede ih prihodi od doprinosa i prihodi od pomoći, dok najveći udio u prihodima od prodaje nefinancijske imovine imaju prihodi od prodaje dugotrajne imovine. Nakon što smo definirali i saznali što su to prihodi državnog proračuna, koja im je struktura i način na koji se prikupljaju saznajemo na koje načine Republika Hrvatska troši prikupljene prihode. Rashodi Republike Hrvatske podijeljeni su prema određenim klasifikacijama koje su određene pravilnikom, a odnose se na rashode određene prema namjeni. Rashodi se također dijele kao i prihodi na rashode poslovanja i rashode od prodaje nefinancijske imovine.

U strukturi poslovnih rashoda najveća stavka su naknade građanima i kućanstvima koja se na primjer odnosi na mirovine i naknade za nezaposlene, slijede ih rashodi za zaposlene u državnim službama i pomoći dane u inozemstvo. Kao i kod prihoda rashodi za nabavu nefinancijske imovine u najvećem djelu odnose se na rashode za nabavu dugotrajne imovine. Sljedeći dio ovog rada odnosi se na račun financiranja. Račun financiranja upotrebljava se prilikom proračunskog deficita odnosno suficita. Kada državni proračun ima suficit odnosno više prihoda od rashoda putem računa financiranja obavlja se preraspodjela sredstva. Dok prilikom proračunskog deficita preko računa financiranja pokriva se manjak u državnom proračunu putem zaduživanja na domaćem ili inozemnom tržištu.

Kada dolazi do deficita državnog proračuna, država se financira zaduživanjem a to je ujedno i sljedeći dio ovoga rada. Cilj u ovom djelu je objasniti na koji se to način država zadužuje kako bi pokrila manjak sredstava iz proračuna, iz kojih izvora, te koje se prednosti i koji su nedostaci svakog od pojedinih zaduživanja. Država se može zadužiti iz tri izvora a to su zaduživanje kod središnje banke, zaduživanje u inozemstvu i zaduživanje na domaćem financijskom tržištu.

Javni dug predstavlja zbroj svih deficita odnosno sredstava za koja se država morala zadužiti kako bi uspjela pokriti svaki nastali manjak sredstava u državnom proračunu koji je nastao u određenom proračunskom razdoblju. U ovom dijelu definira se što je to javni dug, u koje svrhe može nastati te analizirano je kretanje javnog duga Republike Hrvatske kroz protekla vremenska razdoblja kao i koliko iznosi trenutni javni dug te projekcije za naredne godine.

2. PRORAČUN EUROPSKE UNIJE

Proračun Europske unije je plan prihoda i rashoda kojim se prikupljaju sredstva za financiranje javnih rashoda Europske unije. U proračun Europske unije ulaze sredstva koja se osiguravaju za tzv. financijske interese Europske Unije. (Roller, 2009:162)

Proračun je vrlo važan dio strukture Europske Unije jer zemlje uspoređuju sredstva koja uplaćuju u proračun i sredstva koja primaju iz proračuna i to je jedan od pokazatelja troška ili koristi od članstva u Europskoj uniji. Trebamo znati da proračun Europske unije ne zamjenjuje nacionalne proračune, već oni nastavljaju financirati područja iz nacionalne nadležnosti, a proračun Europske unije financira ciljeve postavljene u strateškim dokumentima Europske unije (Kersan-Škabić, 2015:105)

2.1. Donošenje proračuna

Proračun Europske unije donose Komisija, Europski parlament i Vijeće. Svaka ustanova Europske unije predlaže programe i veličinu rashoda za sljedeću proračunsku godinu. Komisija na temelju toga izrađuje prednacrt proračuna i predaje ga Vijeću do 1. rujna. Vijeće dvotrećinskom većinom prihvaća nacrt proračuna i dostavlja ga parlamentu do 5. listopada. Parlament i Vijeće u daljnjem postupku usuglašavaju stajališta i Parlament usvaja proračun.

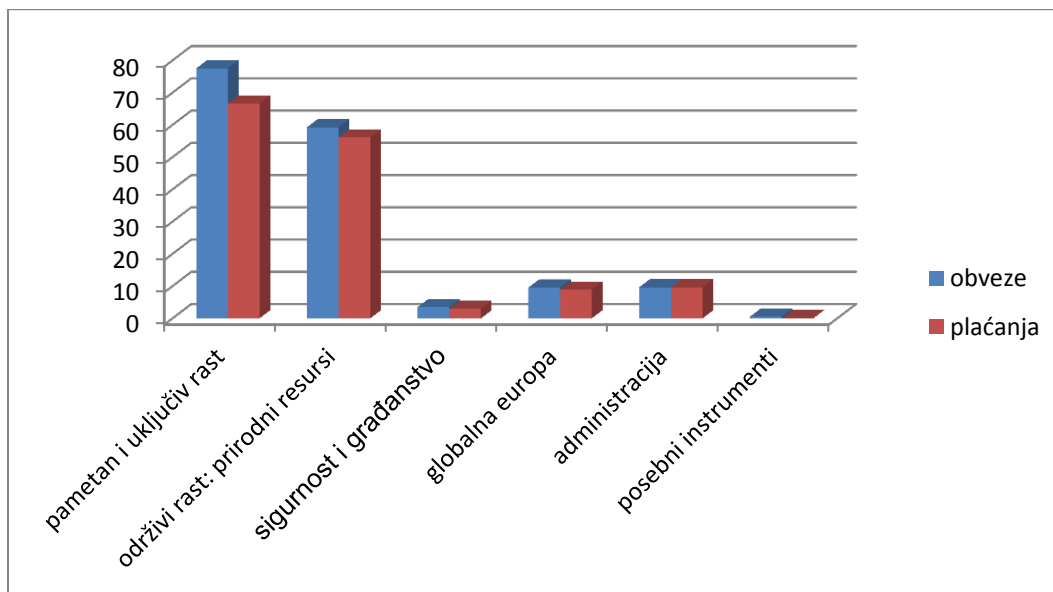
2.2. Prihodi proračuna Europske Unije

Izvori prihoda Europske Unije doprinosi su država članica, uvozne carine na proizvode iz trećih zemalja i novčane kazne određene u slučaju kada poduzeća ne poštuju pravila Europske Unije. Države članice donose zajedničku odluku o iznosu proračunskih sredstava i načinima njihova financiranja nekoliko godina unaprijed. (Europski parlament, <https://europa.eu>).

2.3. Rashodi proračuna Europske Unije

Rashodi na godišnjem proračunu Europske unije dijele se na obveze i plaćanja. Preuzete obveze obuhvaćaju ukupni trošak pravnih obveza koje se mogu potpisati u određenoj financijskoj godini. Pravne obveze mogu biti ugovori, sporazumi i odluke o dodjeli bespovratnih sredstava. Plaćanja obuhvaćaju rashode koji dopijevaju u tekućoj godini, a koji proizlaze iz pravnih obveza koje su preuzete u tekućoj godini i/ili prethodnih godina. (Europsko vijeće, <http://www.consilium.europa.eu>)

Grafikon 1: Struktura rashoda Europske Unije u milijardama eura

Izvor: Vijeće Europske unije

Preuzete obveze u 2018.g. iznose 160,1 milijardu eura što je povećanje od 0,2% u odnosu na prethodnu godinu, a plaćanja bilježe rast od 14,1% pa u 2018.g. iznose 144,7 milijardi eura.

Grafikon broj 1 nam prikazuje strukturu ukupnih rashoda europske unije u milijardama eura. Naviše sredstava osigurano je za pametan i uključivi rast, odnosno ukupno je osigurano 77,6 milijardi eura, a rashodi koji dolaze na naplatu u tekućoj godini iznose 64,6 milijardi eura. Za održivi rast: prirodni resursi osigurano je 59,3 milijarde eura, a na naplatu u tekućoj godini dolazi 56,1 milijarda eura. za ostale rashode u strukturi rashoda izdvajaju se znatno manja sredstva tako za sigurnost i građanstvo izdvojeno je 3,5 milijardi eura, za rashode globalne Europe 9,6 milijardi eura te za administraciju i posebne instrumente nešto više od 10 milijardi eura.

2.4.Fondovi Europske Unije

Fondovi Europske unije su novac europskih građana koji se, sukladno određenim pravilima i procedurama, dodjeljuju raznim korisnicima za provedbu projekata koji trebaju pridonijeti postizanju ključnih javnih politika Europske unije. (Europski strukturni i investicijski fondovi, <https://strukturnifondovi.hr>)

Cilj Europskih fondova je smanjiti gospodarske i socijalne razlike između regija Europske unije. Kako bi se smanjile razlike jedna od značajnijih politika Europske unije je Kohezijska politika .

Kohezijska politika Europske Unije financira se iz tri glavna fonda, a na raspolaganju su u ovoj financijskoj perspektivi još dva fonda. Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond poznati su i pod nazivom strukturni fondovi, a svih pet fondova ima zajednički naziv Europski strukturni i investicijski fondovi. (<https://strukturnifondovi.hr> 31.07.2018)

Slika 1: Struktura Europskih strukturni i investicijskih fondova

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi

Kohezijski fondovi namijenjeni su uglavnom tijelima javne vlasti, a namjena im je financiranje velikih infrastrukturnih projekata kojim se unapređuje zaštita okoliša i razvoj prometnih mreža. Ovaj fond mogu koristiti države članice Europske unije kojima je bruto nacionalni dohodak ispod 90% od prosjeka zemalja članica Europske unije.

Strukturni fondovi Europske unije dijele se na Europski fond za regionalni razvoj kojemu je cilj razvoj malog i srednjeg poduzetništva te otvaranje novih radnih mjesta te Europski socijalni fond kojemu je cilj smanjiti razlike u životnom standardu, razvoj poduzetništva i pomoć pri pronalasku boljih radnih mjesta

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj kao cilj ima razvoj i ulaganje u uspostavu ekološke ravnoteže, zaštitu klime i uvođenje inovacija u poljoprivredni sektor.

Europski fondovi za pomorstvo i ribarstvo imaju za cilj osigurati sredstva ribarskoj industriji radi prilagodbe promijenjenim uvjetima u sektoru i postizanje što većeg stupnja gospodarske i ekološke održivosti.

3. PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE

Državni proračun je sustavni pregled planiranih prihoda i rashoda države u određenom vremenskom razdoblju, formulira ga vlada, a prihvaća ga parlament.

Tri su glavne funkcije proračuna: (Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr>)

- prikazuje najvažnije ciljeve države u fiskalnoj godini
- služi kao instrument kojim država utječe na ekonomsko stanje zemlje
- služi kao sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava.

državni proračun može biti:

- uravnotežen
- neuravnotežen

Uravnotežen proračun označava stanje proračuna kada su prihodi jednaki rashodima, a kada govorimo o neuravnoteženom proračunu, on označava proračun kojem su prihodi veći od rashoda i obrnuto. Kada u proračunu imamo više prihoda od rashoda takvo stanje nazivamo proračunski suficit, dok u drugom slučaju kada su prihodi manji od rashoda imamo proračunski deficit.

3.1. Proračunska načela

Pri donošenju državnog proračuna kojeg predlaže Vlada u skladu sa svojim političkim programom i postojećom gospodarskom situacijom, potrebno je rukovoditi se nekim temeljnim načelima, a to su: (Šimurina et al., 2012:37)

- načelo transparentnosti – odnosi se na potrebu da proračun bude javno dostupan cjelokupnoj javnosti kao i potreba za preglednosti i jasnoćom podataka koji su objavljeni. Objava proračuna u Republici Hrvatskoj vrši se putem Narodnih novina
- načelo jedinstva i točnosti- zahtjeva da se svi prihodi i rashodi proračunskih i izvanproračunskih korisnika iskazuju u bruto načelu kako nebi došlo do većih odstupanja.
- načelo univerzalnosti- bitno je iz razloga jer prema zakonu o proračunu svi prikupljeni prihodi mogu se koristiti za podmirenje svih rashoda, odnosno bilo koju stavku prihoda možemo utrošiti na bilo koju stavku rashoda uz određene iznimke kao što su prihodi doprinosa za mirovinsko koji se mogu utrošiti samo u tu svrhu.
- načelo specijalizacije – govori kako postoji obveza svih onih kojima su odobrena sredstva iz državnog proračuna, da ih smiju utrošiti samo u tu svrhu i u propisanom

vremenskom roku, a prema Zakonu o proračunu to se postiže tako da prihodi i primitci moraju biti iskazani prema ekonomskoj klasifikaciji kao što mora biti prikazan i izvor iz kojeg je došao neki od prihoda, a rashodi i izdaci moraju biti prikazani u proračunu prema proračunskoj klasifikaciji a također se mora navesti izvor iz kojeg je nastao neki rashod i izdatak

- načelo periodičnosti – znači da se proračun donosi za jedno razdoblje a to razdoblje u pravilu je jedna kalendarska godina, u proračunu se moraju uzeti u obzir i obveze kako proteklih razdoblja tako i tekuće obveze.
- načelo uravnoteženosti – govori kako bi prihodi proračuna trebali biti jednaki rashodima proračuna odnosno država nebi smjela trošiti više nego što uprihodi u proračun. Na primjeru Republike Hrvatske možemo shvatiti da je to nerealno za očekivati jer Republika Hrvatska kroz cijelo svoje postojanje ima proračunski deficit koji financira zaduživanjem
- načelo dobrog financijskog upravljanja - prema zakonu o proračunu proračunska sredstva moraju se koristiti u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, a posebno u skladu s načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti

3.2. Proces donošenja državnog proračuna

Izrada i donošenje državnog proračuna složen je postupak u kojem važnu ulogu igraju izvršna tijela. U Hrvatskoj je nadležno državno tijelo za izradu proračuna Ministarstvo financija. (Šimurina et al., 2012:39)

Kako je vidljivo iz tablice broj 2 krajem veljače Ministarstvo financija izrađuje upute za izradu strateških planova i dostavlja ih ministarstvima i drugim državnim tijelima, krajem ožujka Ministarstva izrađuju strateške planove za trogodišnja razdoblja te ih dostavljaju Ministarstvu financija i Ministarstvu nadležnom za strukturne reforme. Krajem travnja Ministarstvo financija i Ministarstva nadležna za strukturne reforme izrađuju nacionalni program reformi, a Ministarstvo financija izrađuje i program konvergencije.

Program konvergencije obuhvaća okvir i ciljeve ekonomske politike, makroekonomska i fiskalna kretanja te ključne strukturne reforme za srednjoročno razdoblje i njegova izrada je u nadležnosti Ministarstva financija (Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr>)

Slika 2: Proces donošenja proračuna Republike Hrvatske

Rok	Nositelj aktivnosti	Aktivnosti
Kraj veljače	Ministarstvo financija u suradnji sa ministarstvom nadležnim za strukturne reforme i koordinaciju fondova Europske unije	Izrađuje upute za izradu strateških planova i dostavlja je ministarstvima i drugim državnim tijelima na razini razdjela organizacijske klasifikacije
Kraj ožujka	Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije	Izrađuju strateške planove za trogodišnje razdoblje i dostavljaju ih Ministarstvu financija i ministarstvu nadležnom za strukturne reforme i koordinaciju fondova Europske unije
Kraj travnja	Ministarstvu financija i ministarstvu nadležnom za strukturne reforme i koordinaciju fondova Europske unije u suradnji sa ministarstvima nadležnim za pojedinačne strukturne reforme	Na temelju strateških planova ministarstvo nadležnom za strukturne reforme i koordinaciju fondova Europske unije u suradnji sa ministarstvima nadležnim za pojedinačne strukturne reforme izrađuje nacionalni program reformi, a Ministarstvo financija program konvergencije
Kraj srpnja	Ministarstvo financija i Vlada RH	Na temelju strateških planova, nacionalnog programa reformi i programa konvergencije te posebnih preporuka Vijeća Europske unije za Republiku Hrvatsku, Ministarstvo financija izrađuje smjernica ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje koje Vlada usvaja zaključkom
15. kolovoza	Ministarstvo financija	Ministarstvo financija dostavlja ministarstvima i drugim državnim tijelima na razini razdjela organizacijske klasifikacije i izvanproračunskim korisnicima upute za izradu prijedloga državnog proračuna

15. rujna	Proračunski korisnici	Dostavljaju prijedloge financijskih planova ministarstvima i drugim državnim tijelima na razini razdjela organizacijske klasifikacije
Kraj rujna	Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije	Dostavljaju usklađene prijedloge financijskih planova Ministarstvu financija
15. listopada	Ministarstvo financija	Ministarstvo financija izrađuje nacrt proračuna za proračunsku godinu i projekciju za sljedeće dvije te ih dostavlja Vladi RH
15. studenog	Vlada RH	Vlada utvrđuje prijedlog proračuna i projekcija te ih dostavlja Saboru na donošenje
Kraj godine	Hrvatski sabor	Donosi proračun za sljedeću proračunsku godinu

Izvor: Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr>, obrada autora

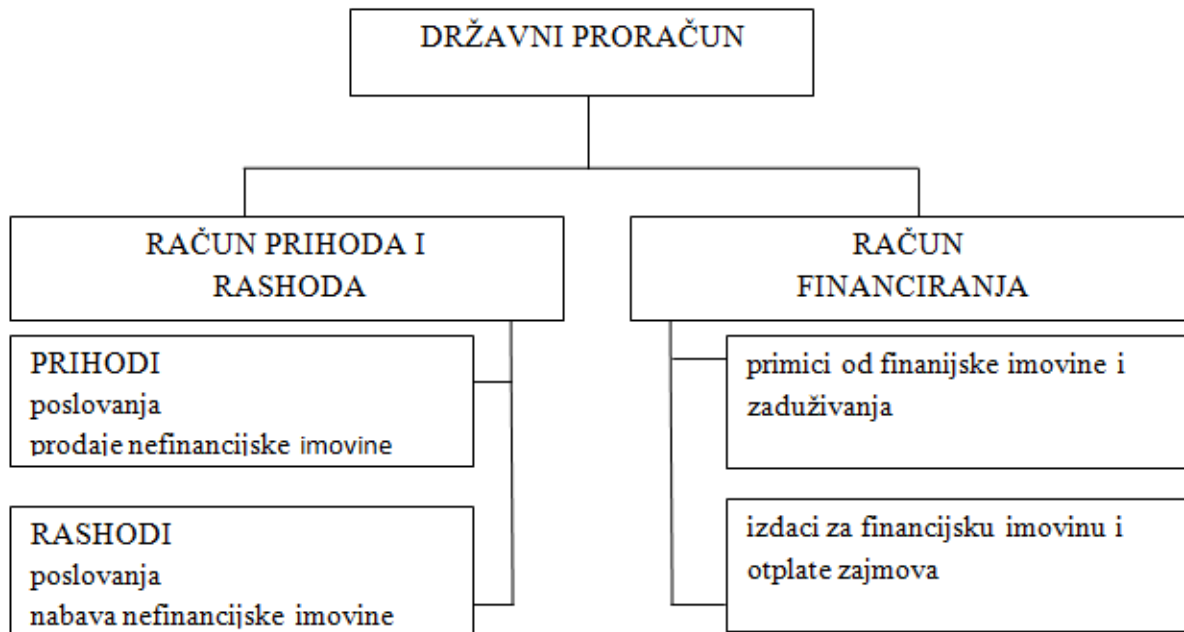
Krajem svibnja Vlada i Ministarstvo financija na temelju strateških planova i programa reformi te programa konvergencije donose smjernice ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje. 15. kolovoza Ministarstvo financija dostavlja proračunskim korisnicima upute za izradu prijedloga državnog proračuna i poziva sve proračunske korisnike da dostave podatke o financijskim sredstvima koja su im potrebna u narednoj godini. Proračunski korisnici dužni su do 15. rujna dostaviti nadležnom Ministarstvu prijedloge financijskih planova, a nadležno ministarstvo dostavlja usklađene financijske planove Ministarstvu financija. Sva Ministarstva dužna su dostaviti svoje financijske planove do kraja rujna kako bi Ministarstvo financija na temelju tih financijskih planova sastavila nacrt proračuna koji dostavlja Vladi.

Vlada Republike Hrvatske do 15. studenoga prihvaća nacrt proračuna u cijelosti ili s izmjenama, te je tada utvrđen prijedlog proračuna koji se krajem godine šalje na raspravu u Državni Sabor u kojem se raspravlja o proračunu te se daju prijedlozi za izmjene proračuna. Nakon provedene rasprave pristupa se glasovanju o prijedlogu proračuna, ako proračun dobije većinski broj glasova donosi se zakon o izvršenju proračuna, a ako proračun ne dobije dovoljan broj glasova u roku 120 dana od kad je predložen Predsjednik države može raspustiti Hrvatski sabor i raspisati parlamentarne izbore.

3.3. Struktura proračuna

Struktura državnog proračuna sastoji se od općeg i posebnog dijela. U općem djelu proračuna nalaze se račun prihoda i rashoda te račun financiranja dok se u posebnom djelu nalazi plan rashoda proračunskih korisnika raspoređenih po organizacijskoj i ekonomskoj klasifikaciji te po tekućim i razvojnim programima.

slika 3: Struktura državnog proračuna Republike Hrvatske

Izvor: institut za javne financije - Proračunski vodič za građane, obrada autora

4. RAČUN PRIHODA I RASHODA

Račun prihoda i rashoda je prikaz svih prihoda i rashoda jedne države u jednoj proračunskoj godini. račun prihoda i rashoda dijeli se na prihode i rashode, kada govorimo o prihodima kod njih razlikujemo prihode od poslovanja i prihode od prodaje nefinancijske imovine dok kod rashoda isto imamo rashode poslovanja i nabavu nefinancijske imovine.

4.1. Prihodi državnog proračuna

Prihodi državnog proračuna mogu se definirati kao sredstva koja su prikupljena s ciljem podmirenja rashoda države.

Prihode možemo podijeliti na:(Šimurina et al., 2012:84)

- originalne i derivativne
- redovite i izvanredne
- namjenske i nenamjenske
- prihode širih i užih teritorijalnih jedinica

Originalni prihodi su prihodi koje država ostvaruje nekom gospodarskom djelatnošću na tržištu, a takvi prihodi čine jako mali dio ukupnih prihoda državnog proračuna. Za razliku od originalnih prihoda derivativne prihode država ostvaruje na temelju svog prava da pravne i fizičke osobe oporezuje. Država samostalno određuje vrste i visinu i način oporezivanja pravnih i fizičkih osoba.

Redovni prihodi državnog proračuna odnose se na koji se redovito ubiru u proračun a s kojima se podmiruju redovni proračunski rashodi. Suprotno od redovnih prihoda imam izvanredne prihode koji služe za podmirenje ne predviđenih rashoda države kao na primjer elementarne nepogode.

Namjenski prihodi države su oni prihodi kojima je unaprijed određeno na što će biti utrošeni dok kod nenamjenskih prihoda države nije unaprijed određeno na što se moraju utrošiti nego se s njima pokrivaju sve javne potrebe.

Prihodi širih teritorijalnih jedinica su prihodi čije pravo ubiranja ima središnja država. U ovu se skupinu u Hrvatskoj ubrajaju državni porezi (PDV, porez na dobit, trošarine). U većini država šira teritorijalna država ima isključive ovlasti uvođenja poreza, doprinosa, pristojbi i drugih davanja, a užje teritorijalne jedinice imaju – iako imaju pravo samostalno ubirati i trošiti određene vrste prihoda,mogu, eventualno samo utjecati na postojanje određenih olakšica ili visinu određenog poreznog opterećenja.(Šimurina et al., 2012:85)

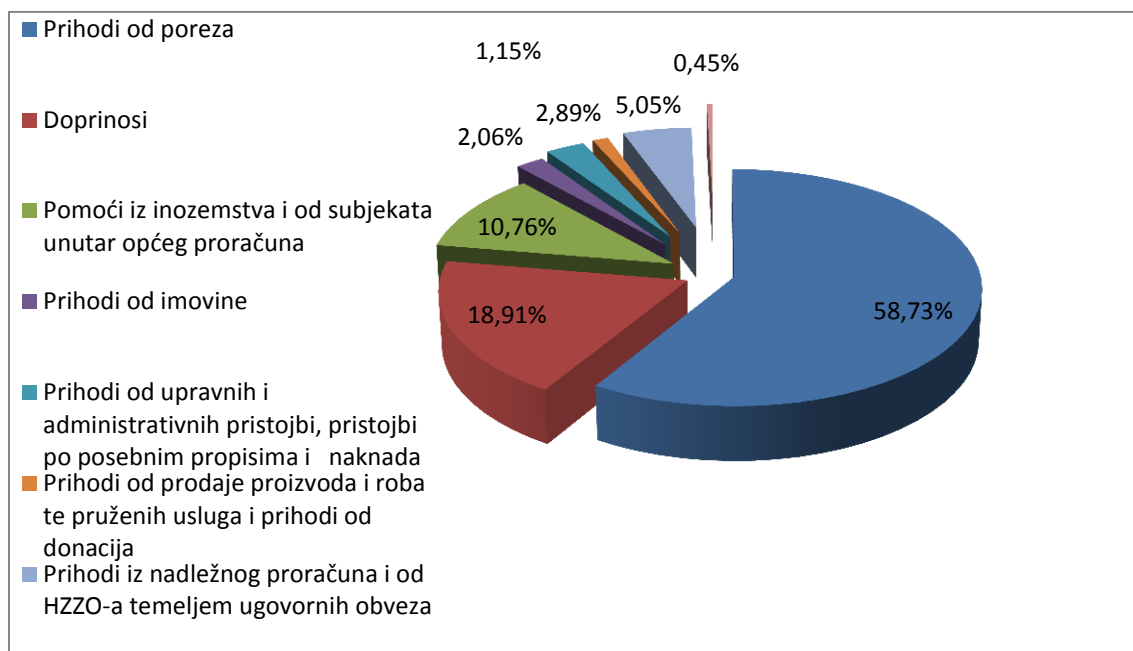
Prihodi užih teritorijalnih jedinica su oni prihodi koje ubiru gradovi, općine i županije s ciljem trošenja u cijelosti ili djelomično. Neke od prihoda zovemo zajedničkim, kao na primjer prihod poreza na dohodak koji se u određenom postotku dijeli između države i gradova, županija ili općina, prihodi koje teritorijalne jedinice ubiru a troše ih samostalno su prihodi pod prireza porezu na dohodak, porez na tvrtku, porez na potrošnju. Uže teritorijalne jedinice imaju mogućnost određivanja visine nameta ali također su ograničeni najvišom granicom koju mogu propisati, kako je navedeno na službenim stranicama porezne uprave općine mogu propisati stopu prireza do 10%, gradovi koji imaju manje od 30 000 stanovnika do 12%, gradovi koji imaju više od 30 000 stanovnika do 15% i grad Zagreb kojem je maksimalna stopa prireza porezu na dohodak 18%.

Prihodi državnog proračuna u 2018. g. iznose 129 milijardi kuna od toga 99,3% iznose prihodi od poslovanja, te neznatan udio od 0,7% prihoda od prodaje nefinancijske imovine.

U prihode poslovanja ubrajamo:

- prihode od poreza,
- doprinose,
- Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna,
- prihode od imovine,
- Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada,
- Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija,
- Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza,
- Kazne, upravne mjere i ostali prihodi.

Grafikon 2 – Poslovni prihodi Republike Hrvatske u 2018. godini

Izvor: Ministarstvo financija, obrada autora

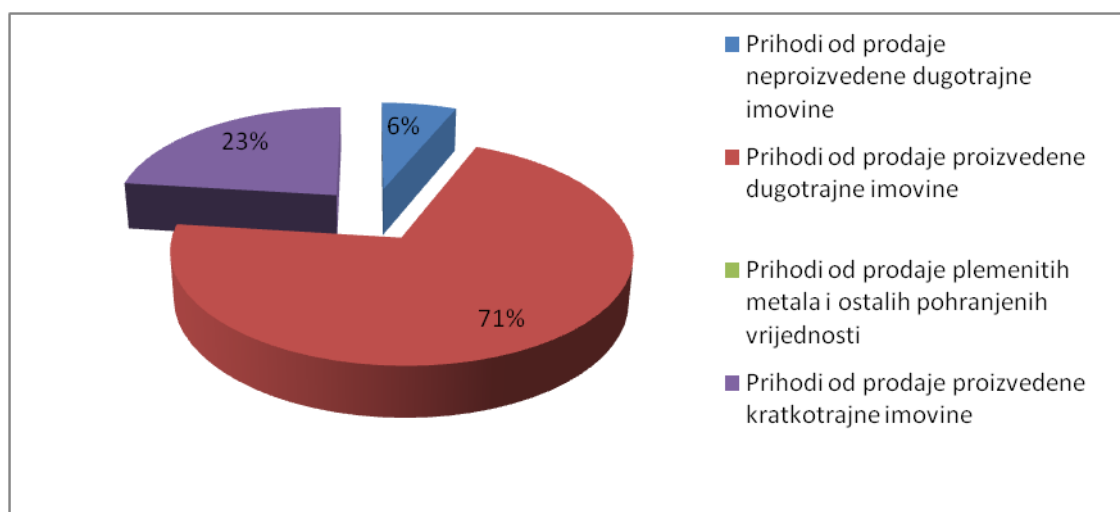
Iz grafikona broj 2 možemo vidjeti da više od polovice prihoda državnog proračuna čine prihodi od poreza koji se procjenjuju na 75,3 milijarde kuna, drugi po redu izvor prihoda u državnom proračunu su prihodi od doprinosa koji iznose 24,3 milijarde kuna, a treći po veličini su pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna koji u proračunu participiraju sa 13,8 milijardi kuna ili 10,76%. Ostali prihodi od poslovanja svi zajedno u državnom proračunu iznose nešto više od 11%

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine u proračunu Republike Hrvatske participiraju s malim iznosom odnosno nešto manje od 800 000 kuna ili 0,7%. Iako nemaju bitan utjecaj u proračunu potrebno je naglasiti iz kojih izvora dolaze ta sredstva.

Prihodi od prodaje imovine mogu se svrstati u 4 grupe a to su:

- Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine
- Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine
- Prihodi od prodaje plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti
- Prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine

Grafikon 3: Prihodi Republike Hrvatske od prodaje nefinancijske imovine u 2018. godini

Izvor: Ministarstvo financija, obrada autora

Grafikon broj 3 prikazuje prihode od prodaje nefinancijske imovine, a prema prikazu vidljivo je da prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine zauzimaju više od 2/3 ukupnih prihoda od prodaje nefinancijske imovine. Nakon njih slijede prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine koji imaju udio od 23%, te prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine sa 6%. Prihoda od prodaje plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti u 2018. godini nema.

Prema podacima iz objavljenog obrazloženja državnog proračuna vidljivo je da rast prihoda od prodaje proizvedene dugotrajne imovine možemo pripisati aktivaciji neaktivne državne imovine odnosno prodaji stanova i građevinskih objekata u vlasništvu države.

4.2. Rashodi državnog proračuna

Javni rashodi kao pojam pojavljuju se zapravo s pojavom države. Trošenje javnih prihoda čini javne rashode. Financijska teorija u definicijama najčešće pod javnim rashodima razumijeva rashode nužne za pokriće javnih potreba. (Roller, 2009:152)

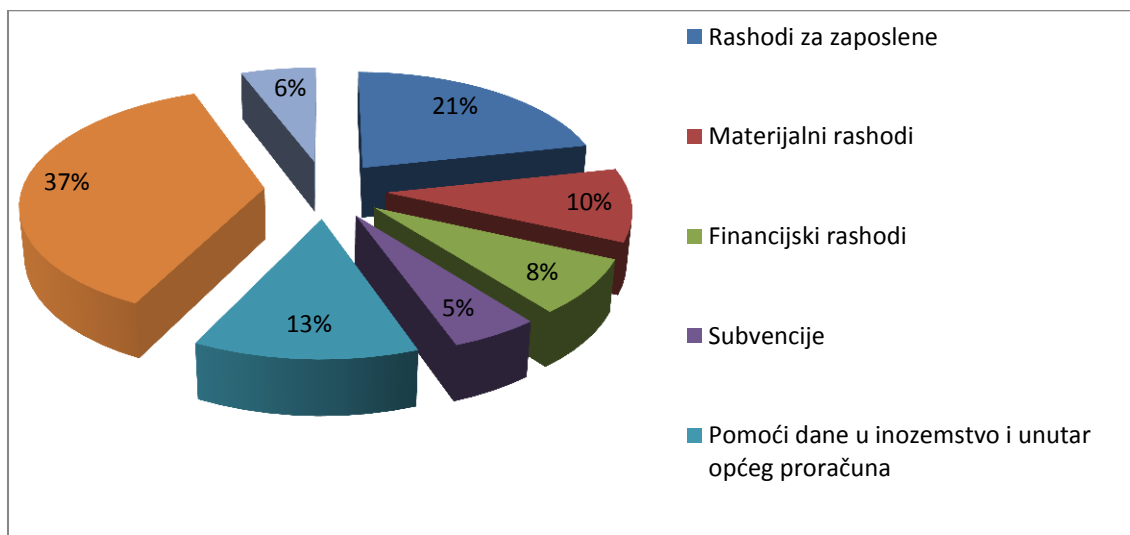
Prema pravilniku o proračunskim klasifikacija rashode državnog proračuna možemo podijeliti prema:

- Ekonomskoj klasifikacija- rashodi se evidentiraju prema ekonomskoj namjeni zakonu služe (naknade zaposlenima, subvencije, socijalna davanja)
- funkcijskoj klasifikaciji – sadrži sve rashode prema njihovoj namjeni (obrana, zdravstvo, obrazovanje)

- programskoj klasifikaciji – rashodi se iskazuju kroz aktivnosti i projekte, koji su povezani u programe temeljem zajedničkih ciljeva
- organizacijskoj klasifikaciji - sadrži povezane i međusobno usklađene cjeline proračuna i proračunskih korisnika koje odgovarajućim materijalnim sredstvima ostvaruju postavljene ciljeve.
- lokacijskoj klasifikaciji - sadrži rashode i izdatke razvrstane za Republiku Hrvatsku i za inozemstvo

Prema pravilnika o proračunskim klasifikacijama svi proračuni i proračunski korisnici dužni u procesima planiranja, izvršavanja, računovodstvenog evidentiranja i izvještavanja iskazivati prihode i primitke te rashode i izdatke prema proračunskim klasifikacijama u skladu s odredbama Zakona o proračunu i ovoga Pravilnika.

Grafikon 4: Rashodi poslovanja Republike Hrvatske u 2018. godini

Izvor: Ministarstvo financija, obrada autora

Na grafikonu broj četiri prikazani su rashodi državnog proračuna prema ekonomskoj klasifikaciji rashoda poslovanja. Najveći dio rashoda državnog proračuna odnosi se na naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade, a iznose 48,7 milijardi kuna ili 37% ukupnih rashoda. U ovu skupinu rashoda ubrajamo naknade za nezaposlene koje rastu u proračunu za 2018.g. , mirovine koje također bilježe rast, a izdvajanja za dječje doplatke su smanjena.

Rashodi za zaposlene su druga po veličini skupina rashoda državnog proračuna, ova stavka odnosi se na rashode za zaposlene državne službenike. Rashodi za zaposlene u 2018.g. nešto

manje od 30 milijardi kuna što je 21% ukupnih rashoda državnog proračuna. Sredstva koja se izdvaja za zaposlene povećala su se za 1,4 milijarde kuna.

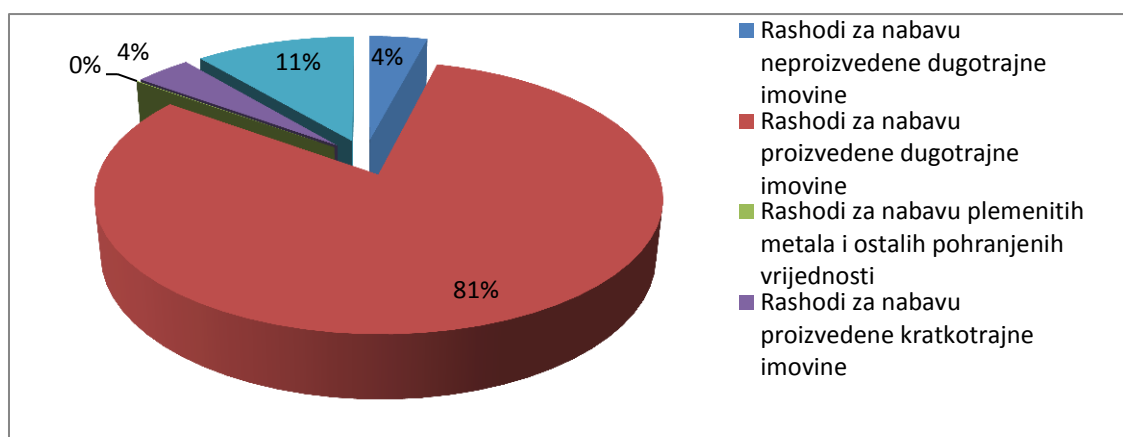
Pomoći dane u inozemstvu i unutar općeg proračuna su treća stavka po veličini u strukturi državnih rashoda. Sredstva izdvojena za ovu stavku u 2018.g. iznose 16,5 milijardi kuna ili 13% ukupnih rashoda.

Ukupni materijalni rashodi u 2018. godini iznose 13,2 milijarde kuna ili 10% ukupnih rashoda državnog proračuna. Materijalni rashodi u 2018.g. povećani su za nešto više od 592 milijuna kuna, a to se odnosi na povećana izdvajanja sredstava za državne ustanove u zdravstvu.

Prema podacima ministarstva financija stavka financijskih rashoda smanjena je 716 milijardi kuna i u 2018.g. iznosi 9,9 milijardi kuna. Financijski rashodi odnose se na kamate za izdane vrijednosne papire, kamate za primljene zajmove i ostale financijske rashode.

Sljedeća stavka po veličini su rashodi za subvencije koji prema podacima iz obrazloženja proračuna bilježe rast od 38,5 milijuna kuna te za 2018.g. iznose 6,6 milijardi kuna. Većina sredstava iz ove stavke proračunskih rashoda odnose se na subvencije u poljoprivredi.

Grafikon 5: Rashodi Republike Hrvatske za nabavu nefinancijske imovine u 2018. godini

Izvor: Ministarstvo financija, obrada autora

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine u 2018.g. iznose 4 milijarde kuna, a 80 % toga iznosa odlazi na rashode za nabavu proizvedene dugotrajne imovine.

Prema podacima koje je objavilo ministarstvo financija u obrazloženju proračuna od ukupno 4 milijuna kuna ministarstvo obrane utrošilo je najviše 793 milijuna kuna, slijede ih ministarstvo zdravstva sa utrošenih 763 milijuna kuna, nešto više od 647 milijuna kuna utrošilo je ministarstvo zaštite okoliša i energetike, 363 milijuna kuna utrošilo je Ministarstva znanosti i obrazovanja, 278 milijuna Ministarstvo unutarnjih poslova, 228,4 milijuna kuna Ministarstvo financija i 185 milijuna kuna Ministarstvo poljoprivrede-

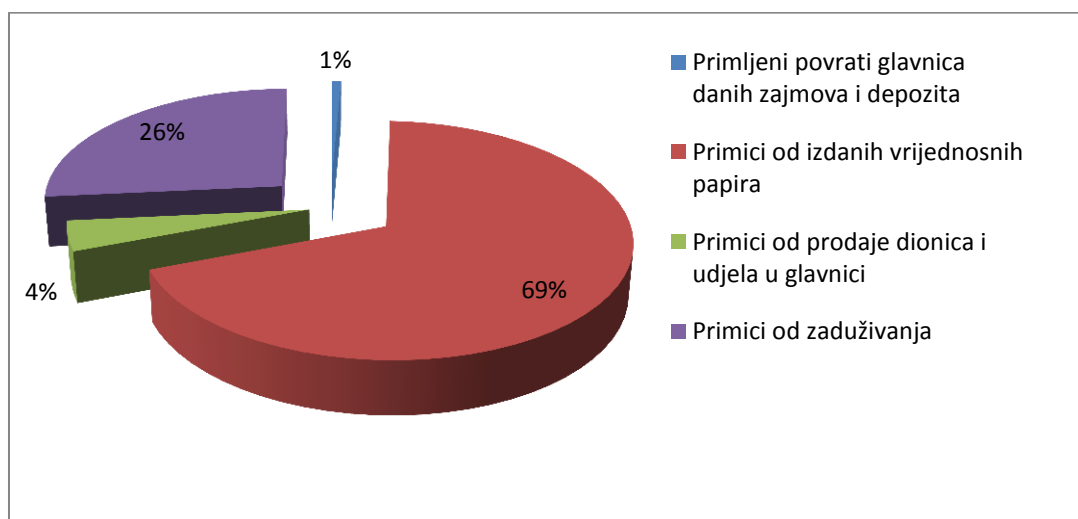
5. RAČUN FINANCIRANJA

Račun financiranja kao osnovni dio strukture proračuna važan je zato što omogućuje uvid u načine financiranja povećane potrošnje, odnosno načine ulaganja u slučajevima povećane zarade. Tako se u njemu putem primitaka evidentiraju različiti priljevi u novcu, prema domaćim i stranim depozitima i zajmovima te od ostale financijske imovine, poput vrijednosnih papira, dok se u izdacima evidentiraju odljevi sredstava prema istim kategorijama. Razlika tih primitaka i izdataka je neto financiranje, tj. iznos mora biti jednak manjku/višku iz računa prihoda i rashoda, odnosno neto zaduživanju države (Šimurina et al., 2012:47)

Republika Hrvatska u 2018.g. bilježi proračunski deficit u iznos od 4 milijarde i 318 milijuna kuna. Kako bi proračun Republike Hrvatske bio uravnotežen potrebno je putem računa financiranja nadoknaditi iznos proračunskog deficita.

5.1. Primitci od financijske imovine i zaduživanja

Grafikon 6: Struktura primitaka od financijske imovine i zaduživanja

Izvor: Ministarstvo financija, obrada autora

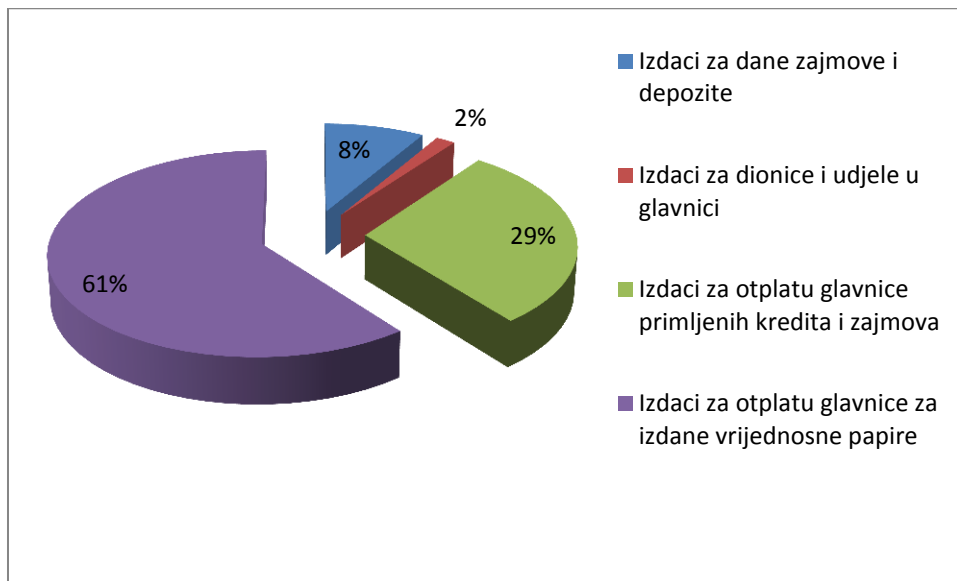
U strukturi primitaka od financijske imovine i zaduživanja najveći udio imaju primitci od izdanih vrijednosnih papira koji u 2018.g. iznose 16,2 milijarde kuna. U primitke od izdanih vrijednosnih papira ubrajamo obveznice i trezorske zapise, a u 2018.g. cjelokupan iznos od 16,2 milijarde kuna nalazi se na stavci obveznica.

Druga stavka po veličini u strukturi primitaka od financijske imovine i zaduživanja su primici od zaduživanja koji u strukturi primitaka participiraju s 26%, pa tako zaduživanje od domaćih

i stranih kredita u 2018.g. iznosi 6,3 milijardi kuna. Primitci od prodaje dionica i primljeni povrat glavnica iznose nešto više od milijardu kuna što je 4% ukupnih primitak, a primljeni povrati glavnica danih zajmova i depozita iznose 1% ukupnih primitaka odnosno 168 milijuna kuna.

5.2. Izdaci za financijsku imovinu i otplatu zajmova

Grafikon 7: Struktura izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova

Izvor: Ministarstvo financija, obrada autora

Izdaci za otplatu glavnice za izdane vrijednosne papire imaju najveći udio u strukturi izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova. Izdaci za otplatu glavnice za izdane vrijednosne papire iznose 11,7 milijardi kuna, a u cijelosti se odnose na izdatke za otplate glavnice za izdane obveznice.

Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova imaju udio od 29% u ukupnoj strukturi izdataka, a iznose 5,65 milijardi kuna, a najveći dio u iznosu od 4,26 milijardi kuna odnosi se na otplata glavnice primljenih kredita i zajmova od kreditnih i ostalih financijskih institucija izvan javnog sektora.

Izdaci za dane zajmove i depozite i izdaci za dionice i udjele u glavnici zajedno imaju udio u ukupnim izdacima od 10% odnosno nešto manje od 2 milijarde kuna.

6. FINANCIRANJE PRORAČUNA ZADUŽIVANJEM

Financiranje proračuna zaduživanjem događa se u onom trenutku kada država ne može iz javnih prihoda pokriti javne rashode. Razliku između prihoda i rashoda u proračunu država može pokriti prodajom državne imovine, ali to je ograničen izvor financiranja. Iz tih razloga bitno je zaduživanje kao izvor financiranja.

Zaduživanje može nastati iz 3 izvora a to su: (Jurković,2002:129)

- zaduživanje države kod središnje banke,
- zaduživanje na domaćem financijskom tržištu,
- zaduživanje u inozemstvu.

Zaduživanje države kod središnje banke obuhvaća davanje izravnih kredita od strane središnje banke ili kupovinu državnih vrijednosnih papira. Ovakav oblik financiranja proračunskog deficita izrazito je nepovoljan jer potiče inflaciju, kako nebi došlo do negativnih posljedica za valutu ovakvo zaduživanje regulirano je zakonom. Drugi način na koji država može financirati proračunski deficit je zaduživanje na domaćem financijskom tržištu. Prednost ovakvog oblika zaduživanja u odnosu na zaduživanje kod središnje banke i zaduživanje u inozemstvu je ta što uzrokuje manju inflaciju nego kad se država zaduži kod središnje banke, a u odnosu na inozemno zaduživanje nema odljeva sredstava iz države. Nedostatak ovakvog oblika zaduživanja je u tome što može dovesti do istiskivanja privatnih investicija. Zaduhivanje u inozemstvu najčešći je oblik zaduživanja, njegova prednost je što ne dolazi do istiskivanja privatnih investicija ali dolazi do odljeva sredstva iz države što može dovesti do nelikvidnosti prema inozemstvu u slučaju prezaduženosti. Hoće li se država zadužiti na domaćem ili inozemnom financijskom tržištu ovisi prije svega o tržišnim uvjetima, odnosno visini kamatnih stopa te financijskim rizicima koji direktno utječu na visinu ukupnih troškova zaduživanja.

7. JAVNI DUG

Javni dug može se definirati kao akumulirana pozajmljena novčana sredstva države odnosno zbroj svih potraživanja koja prema javnome sektoru imaju njegovi vjerovnici u određenom trenutku. Javni dug u svojoj biti predstavlja kumulativ dosadašnjih proračunskih deficita, stoga na određeni način predstavlja sukus vođenja fiskalne politike (Obadić et al., 2016:298)

Javni dug nastaje na nekoliko načina :(Obadić et al., 2016:298)

- za potrebe financiranja kapitalne izgradnje,
- za pokrivanje tekućih rashoda države ,
- radi budućih potencijalnih obveza države (sanacija financijskih institucija i poduzeća, umirovljenici, zdravstvo i dr.).

Osnovni cilj zaduživanja i upravljanja dugom jest osiguranje financijskih potreba državnog proračuna postizanjem najnižeg srednjoročnog i dugoročnog troška financiranja uz preuzimanje razboritog stupnja rizika (Zakon o proračunu, <https://www.zakon.hr>)

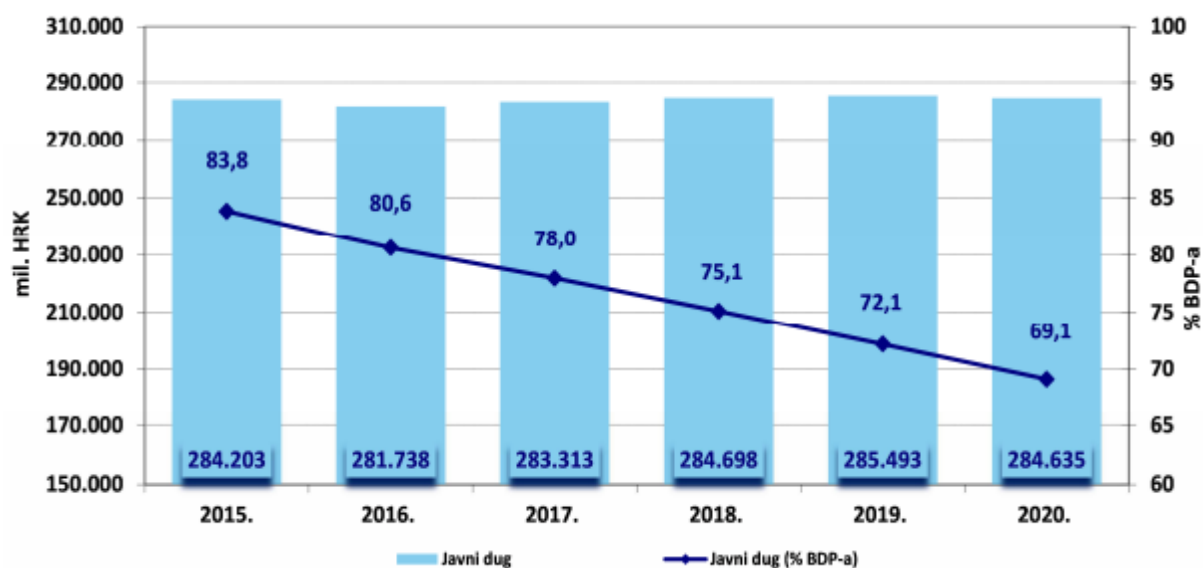
Javni dug može se podijeliti prema različitim kriterijima kao na primjer javni dug prema trajanju dijelimo na leteći i konsolidirani. Leteći javni dugovi su obično iznuđeni, kratkoročni i bez sigurnih izvora prihoda te su neizvjesni u pogledu njihove otplate dok se konsolidirani javni dug ipak slanja na fiskalni kapacitet države i postoji izvjesnost da će on uredno biti servisiran.

Također javni dug može se podijeliti prema vremenu otplate na kratkoročan, srednjoročan i dugoročan javni dug. Kratkoročni javni dug podrazumijeva svako zaduživanje kojemu je rok otplate do godinu dana, srednjoročan javni dug je onaj kojemu je otplata od dvije do pet godina, a dugoročna javni dug je zaduživanje kojem period otplate traje duže od pet godine.

7.1.Javni dug Republike Hrvatske

Hrvatska je već nakon osamostaljenja morala preuzeti dio financijskih obveza bivše Jugoslavije prema inozemnim vjerovnicima. Radilo se o obvezama prema određenim državama, odnosno poslovnim bankama koji su iznosili više od 2,5 milijardi USD. (Šimurina et al., 2012:195)

Grafikon 8: Kretanje javnog duga Republike Hrvatske 2015.- 2020. godine

Izvor: Strategija upravljanja javnim dugom 2018.-2020. godine

Grafikon broj 8 prikazuje kretanje javnog duga i projekciju za naredne godine. Prema podacima iz strategije upravljanja javnim dugom 2018-2020 udio javnog duga u BDP-u kroz godine je u padu. Prema dostupnim podacima do 2020.g. udio javnog duga u BDP-u trebao bi biti ispod 70%.

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore javni dug Republike Hrvatske u protekloj godini pao je ispod 78% BDP-a, a zadnji put je bio na toj razini krajem 2013.g. Krajem 2017.g. javni dug se ponovno povećao na 300 milijardi kuna, a uzrok tomu bilo je povećanje inozemnog duga za 8,9 milijardi kuna zbog povećanja duga inozemnim obveznicama, te povećanje domaćeg duga za 0,4 milijarde kuna također zbog povećanja obveza za izdanim mjenicama. Javni dug Republike Hrvatske prema dostupnim podacima na današnji dan iznosi nešto manje od 285 milijardi kuna i trenutno je u porastu. Trenutni porast javnog duga nije zabrinjavajuća pojava jer prema dostupnim projekcijama Republika Hrvatska konstantno smanjuje deficit proračuna pa u budućim razdobljima smanjit će se potreba za zaduživanjem.

8. ISTRAŽIVANJE

Predmet provedenog istraživanja bio je utvrditi stavove građana o tome na koji način se troše sredstva iz proračuna Republike Hrvatske, kao i koje je njihovo mišljenje o stavkama prihoda proračuna.

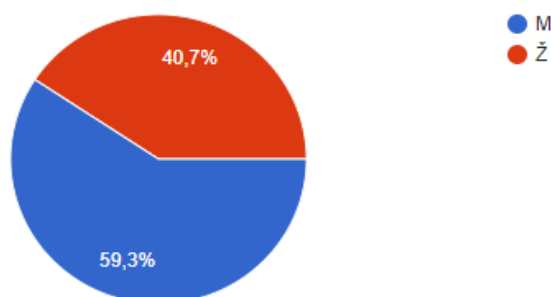
Prilikom ispitivanja korištena je metoda online anketiranja kojom je ispitano 27 ispitanika. Anketni upitnik sadržavao je 9 pitanja, neka od pitanja bila su na zaokruživanje, dok su na druga pitanja ispitanici davali tekstualne odgovore. Također ispitanicima je bila ponuđena mogućnost rangiranja segmenata za koje smatraju da su veći ili manji prioritet za izdvajanje sredstava iz proračuna.

Na početku anketnog upitnika postavljena su pitanja kako bi se dobili odgovori o strukturi ispitanika, pa tako prvo pitanja na koje su ispitanici dali odgovor bilo je odabir spola. Na prvo pitanje 59,3% su muški ispitanici dok ostatak odnosno 40,7% su ženski ispitanici.

Grafikon 1: Spol ispitanika

Spol

27 odgovora

Izvor: Provedeno anketno ispitivanje

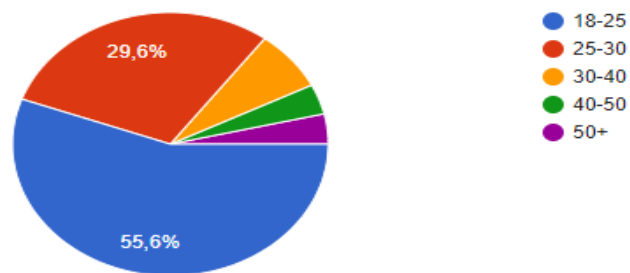
Sljedeće pitanje na koje su ispitanici odgovarali odnosi se na dob ispitanika, dob ispitanika bina je kako bi se dobili podaci kakvog su stava o stanju fiskalne politike mlađe populacije odnosno kako razmišljaju stariji. Na pitanje o dobi ispitanici su imali mogućnost odgovora unutar 5 kategorija. Prva kategorija su ispitanici koji imaju od 18 do 25 godina, druga kategorija ispitanika je od 25 do 30 godina, treća od 30 do 40 godina, četvrta od 40 do 50 godina i posljednja su oni ispitanici koji imaju više od 50 godina.

Prema obavljenom istraživanju najveća skupina anketiranih osoba spada u kategoriju od 18 do 25 godina te iznosi 55,6 % ukupnog broja ispitanih, slijede ih ispitanici od 25-30 godina kojih je 29,6% od ukupnog broja ispitanih. U skupinu od 30 do 40 godina ubrajamo 7,4% ispitanika dok skupine od 40 do 50 godina i preko 50 godina imaju svaka po 3,7% od ukupnog broja ispitanih.

Grafikon 2: Dob ispitanika

Dob

27 odgovora

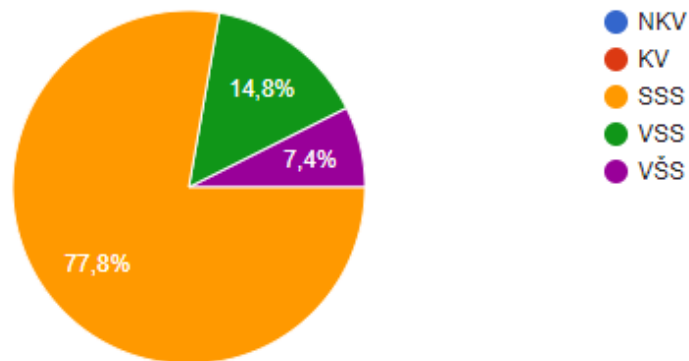
Izvor: Provedeno anketno ispitivanje

Treće pitanje u anketnom upitniku odnosilo se na razinu obrazovanja. Prema podacima dobivenim u anketi velika većina ispitanika izjasnila se kako im je razina obrazovanja srednja stručna sprema, dok se 14,8% ispitanika izjasnilo kako je njihova razina obrazovanja visoka stručna sprema. Ispitanika koji su više stručne spreme prema istraživanju ima 7,4%. Nekvalificiranih i kvalificiranih radnika u ovoj anketi nije bilo.

Grafikon 3: Razina obrazovanja ispitanika

Razina obrazovanja

27 odgovora

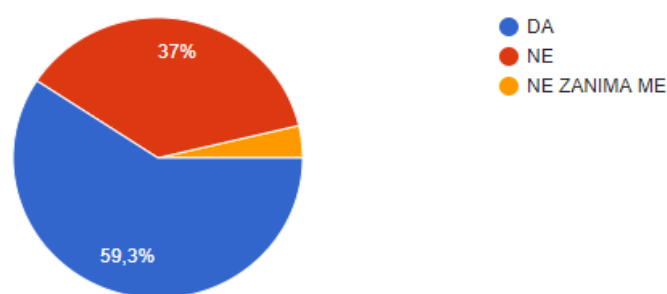
Izvor: Provedeno anketno ispitivanje

Četvrto pitanje od ispitanika je zahtijevalo odgovor da li prate događaje vezane uz proračun Republike Hrvatske. 59,3% ispitanika izjasnilo se da prate događaje vezane za proračun, odnosno informirani su o aktualnim događanjima vezanih uz financije države. 37% ispitanih se izjasnilo kako ne prate aktualna događanja dok skupinu ispitanih od 3,7% aktualna događanja vezana uz proračun ne zanimaju.

Grafikon 4: Interes ispitanih prema aktualnim događanjima vezanim za proračun Republike Hrvatske

Pratite li događanja vezana uz proračun RH?

27 odgovora

Izvor: Provedeno anketno ispitivanje

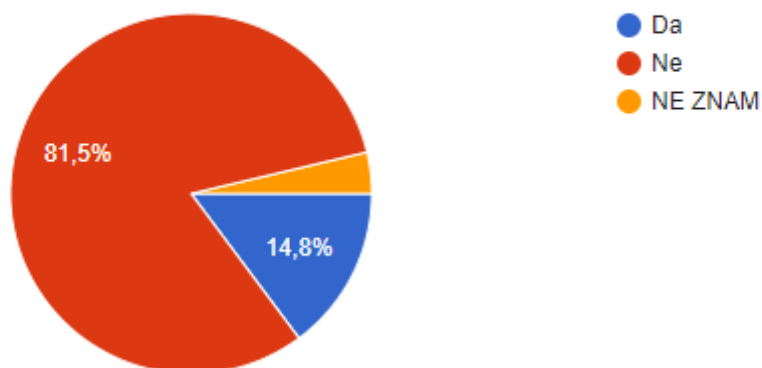
Peto pitanje zahtijevalo je od ispitanih odgovor na pitanje smatraju li da Republika Hrvatska ide u dobrom smjeru, odnosno da li politika koja se provodi proteklih godina u Republici Hrvatskoj prosperitetna ili nije.

81,5% ispitanih smatra da Republika Hrvatska ne ide u dobrom smjeru, dok 14,8% ispitanih vjeruje da Hrvatska u budućnosti ima perspektivu.

Grafikon 5: Smjer Republike Hrvatske

Smatrate li da RH ide u dobrom smjeru?

27 odgovora

Izvor: provedeno anketno ispitivanje

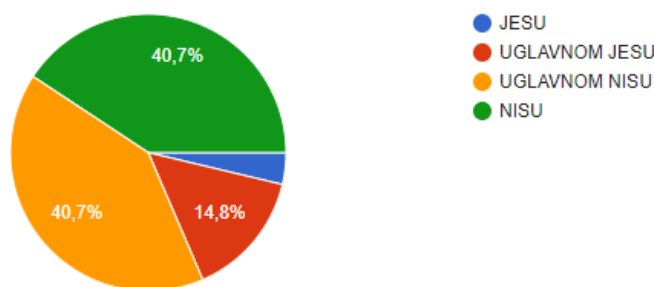
Sljedeće pitanje koje se nalazi u anketi odnosi se na činjenicu da su najveća stavka prihoda države, prihodi od poreza. Iz tog razloga ispitanici su tekstualno odgovarali na pitanje smatraju li da bi smanjenje poreznih stopa kao najvećeg prihoda države imali pozitivne učinke i na koji način bi prema njima to utjecalo na stanje u državnom proračunu. Velika većina na ovo pitanje dala je odgovor kako bi trebalo smanjiti porezne stope jer bi to imalo pozitivne učinke. Neki od ispitanika smatraju kako bi smanjenjem poreznih stopa došlo do povećanja potrošnje u državi što bi dovelo i do većih priljeva novčanih sredstava u državni proračun, za druge ispitanike dovoljan je razlog što su nameti države preveliki, dok je stav trećih kako bi trebalo smanjiti poreze na prehrambene proizvode, a povećati za neke druge proizvode. Manja skupina ispitanih smatra kako bi smanjenje poreznih stopa imalo negativne učine na proračun Republike Hrvatske.

Sedmo pitanje odnosi se na raspored sredstava u državnom proračunu, odnosno smatraju li ispitanici da su sredstva proračuna države adekvatno raspoređena prema potrebama ili nisu. Da su sredstva adekvatno raspoređena smatra samo 3,7% ispitanih, nešto veći broj ispitanih smata da su sredstva uglavnom dobro raspoređena, dok 40,7% ispitanih smatra da sredstva nisu ili uglavnom nisu adekvatno raspoređena.

Grafikon 6: Raspored sredstava državnog proračuna

Jesu li sredstva u državnom proračunu adekvatno raspoređena?

27 odgovora

Izvor: Provedeno anketno ispitivanje

Osmo pitanje ispitanicima nudi mogućnost rangiranja rashoda države prema prioritetima. Svaki od navedenih segmenata za koje se izdvajaju sredstva iz proračuna ispitanici su imali mogućnost rangirati ocjenama od 1 do 5, odnosno ocjena jedan za ispitanike označavala je da taj segment trenutno društvu u cjelini nije prioritet da se financira iz proračuna, dok ocjena pet označava stavke koje su prioritet za financiranje iz proračuna.

Prema podacima dobivenim iz ankete ispitanici smatraju kako je prioritet ulaganje u razvoj gospodarstva i ulaganje u razvoj obrazovanja, dok su za ispitanice trenutno manji prioritet izdvajanje sredstva za obranu, kulturu i religiju. Stavke za koje se izdvajaju sredstva iz proračuna a izazvale su podjele među ispitanicima u smislu prioriteta su izdvajanje sredstava za pravosuđe i rashodi proračuna namijenjeni socijalnoj zaštiti. Dio ispitanika smatra da pravosuđe i socijalna zaštita bitne stavke u proračunu za koje treba izdvajati veća sredstva dok drugi misle da Republika Hrvatska ima veće prioritete od toga.

Posljednje pitanje u anketnom istraživanju povezano je s prethodnim, a od ispitanika je zahtijevalo da napišu svoje mišljenje o tome za što bi Republika Hrvatska trebala izdvajati više sredstava i zašto.

Najčešći odgovori koji su prikupljeni bili su izdvajanje sredstava za razvoj gospodarstva, razvoj obrazovanja i zdravstva. Razlozi koje su naveli ispitanici mogu se sažeti tako da razvojem gospodarstva poboljšao bi se životni standard, iskoristili bi se resursi kojima je Republika Hrvatska bogata, kao i činjenica da razvojem gospodarstva smanjio bi se odlazak mladih ljudi izvan granica Republike Hrvatske. Povećano ulaganje u obrazovanje za ispitanike je temelj razvoja države i ulaganje u budućnost.

9. ZAKLJUČAK

Proračun Europske Unije za zemlje članice pa tako i Republiku Hrvatsku nije samo plan prihoda i rashoda za određeno razdoblje. Proračun Europske Unije možemo promatrati i kao prikaz koliko je koristi Republika Hrvatska imala od članstva u Europskoj Uniji, barem u pogledu koliko smo sredstava uplatiti u Europski proračun, a koliko je sredstava iz tog proračuna završilo u Republici Hrvatskoj.

Kada govorimo o rashodima Europske Unije, rashodi su ograničeni, stavka preuzete obveze odnosi se na iznos obveza koji se može potpisati u određenoj godini, dok stavka plaćanja odnosi se na obveze koje dolaze na naplatu u određenoj godini. Rashodi Europske Unije su u velikoj većini upotrjebljeni za razvoj i unapređenje, kao i u zaštitu okoliša i sigurnost dok se tek jedan mali dio odnosi na trošak administracije.

kako bi se smanjile gospodarske i socijalne razlike između regija Europske unije, Europska unija dodjeljuje novac građana Europske Unije putem Europskih fondova. Europska Unija putem strukturnih i investicijskih fondova dodjeljuje sredstva po određenim pravilima i procedurama raznim korisnicima za provedbu projekata. Sama činjenica da kako građani tako i država uz određene uvjete mogu dobiti bespovratna sredstva za pokretanje određenih projekata je motivirajuća.

Proračun Republike Hrvatske sustavni je pregled svih prihoda i svih rashoda države u jednoj proračunskoj godini. Proračun je dokument koji izrađuje Ministarstvo financija u suradnji s ostalim ministarstvima, te nakon toga ga predaje Vladi. Nakon što ga vlada prihvati, proračun je potrebno izglasati u Saboru Republike Hrvatske većinom glasova saborskih zastupnika. Planiranje proračuna u teoriji i praksi uvelike se razlikuje. U Republici Hrvatskoj prvo se utvrđuje koliko će država imati rashoda u sljedećoj proračunskoj godini, a tek ona se pristupa tome koliko će imati prihoda. Prema tome već u ovom djelu se razlikuje praksa koja kaže da država nebi smjela trošiti više sredstava od onoga koliko je prikupila, ali to naravno u praksi nije moguće.

Vlada Republike Hrvatske trebala bi težiti što većoj uravnoteženosti proračuna kako bi dolazilo do što manjeg zaduživanja države bilo na domaćem ili inozemnom financijskom tržištu. Iako u 2018.g. manjak prihoda u odnosu na rashode iznosi više od 4 milijarde kuna, a to će se financirati zaduživanjem, pozitivna činjenica je da razina deficita proračuna Republike Hrvatske je u padu, a prema projekcijama 2020.g. proračun Republike Hrvatske mogao bi po prvi puta zabilježiti Proračunski suficit.

Republika Hrvatska od svog osamostaljenja bilježila je samo proračunski deficit koji se financirao zaduživanjem. Svako zaduživanje kako bi se pokrio manjak u proračunu značilo je povećanje javnog duga, također potrebno je naglasiti kako je Republika Hrvatska odmah nakon osamostaljenja naslijedila dio duga iz bivše države.

Iako prema projekcijama Ministarstva financija udio javnog duga u BDP-u je u padu, ne treba zaboraviti kako je Republika Hrvatska još jako daleko od zadovoljavanja kriterija iz Maastrichta prema kojima udio javnog duga u BDP-u ne smije prelaziti 60%. Možda čak nije problem ni visina javnog duga koji je trenutno nešto manji od 285 milijardi kuna, problem je što se Republika Hrvatska zadužuje kako bi podmirila tekuće obveze na primjer isplata mirovina, umjesto da sredstva za koja se zadužuje investira u projekte od kojih će Hrvatska s vremenom imati koristi, odnosno kako bi mogla vratiti sredstva za koja se zadužila. Ako se Republika Hrvatska zadužuje radi podmirenja tekućih obveza vrlo je izvjesno da će takvo zaduženje vraćati novim zaduženjem.

Na temelju istraživačkog rada obavljenog online anketiranjem u kojem je sudjelovalo 27 ispitanika svih dobnih skupina i razina obrazovanja. Potvrđena je teza kako većina populacije u Republici Hrvatskoj smatra kako država ide u lošem smjeru, kako sredstva proračuna nisu adekvatno raspoređena. Ulaganje u razvoj gospodarstva dovelo bi do poboljšanja životnog standarda, smanjenja nezaposlenosti, povećanja kupovne moći stanovništva, a samim time i do većeg priljeva sredstava u državni proračun.

Kako bi Republika Hrvatska postigla što veći stupanj uravnoteženosti proračuna potrebno je smanjiti porezno opterećenje građana ali i tvrtki. Smanjenje poreza na dodanu vrijednost dovelo bi do povećanja potrošnje što bi značilo i povećan priljev sredstava u državni proračun. Kada govorimo o oporezivanju poduzeća smanjem poreza na dohodak i poreza na dobit ostvarila bi se mogućnost privlačenja stranih investicija u Republiku Hrvatsku što bi također povećalo prihode države i smanjilo stopu nezaposlenosti.

10.LITERATURA

1. Barić, V. et al. (2016) Gospodarstvo Hrvatske, Zagreb: Ekonomski fakultet
2. Europski parlament [https://europa.eu/european-union/about-eu/money/revenue-income_hr: 10.08.2018.]
3. Jurković,P. (2002) Javne financije, Zagreb : Massmedia
4. Kersan- Škabić, I.(2015) Ekonomija Europske Unije. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile
5. Ministarstvo financija
[\http://www.mfin.hr/hr/proracun:24.07.2018.]
[\http://www.mfin.hr/hr/program-konvergencije:25.07.2018.]
6. Roller, D. (2009) Fiskalni sustavi i oporezivanje poduzeća, Zagreb: RriF
7. Europski strukturni i investicijski fondovi [<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/>: 31.07.2018.]
8. Šimurina, N. et al. (2012) Javne financije u Hrvatskoj, Zagreb: Ekonomski fakultet
9. Vijeće Europske Unije [<http://www.consilium.europa.eu/hr/policies/eu-annual-budget/>: 31.07.2018.]
10. Zakon o proračunu [<https://www.zakon.hr/z/283/Zakon-o-prora%C4%8Dunu>: 8.8.2018.]

11. POPIS PRILOGA

Slika 1: Struktura Europskih fondova

Slika 2: Proces donošenja proračuna Republike Hrvatske

Slika 3: Struktura državnog proračuna

Grafikon 1: Struktura rashoda Europske Unije

Grafikon 2: Poslovni prihodi proračuna Republike Hrvatske u 2018. godini

Grafikon 3: Prihodi Republike Hrvatske od prodaje nefinancijske imovine u 2018. godini

Grafikon 4: Rashodi poslovanja proračuna Republike Hrvatske u 2018. godini

Grafikon 5: Rashodi Republike Hrvatske za nabavu nefinancijske imovine u 2018. godini

Grafikon 6: Struktura primitaka od financijske imovine i zaduživanja

Grafikon 7: Struktura izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova

Grafikon 8: Kretanje javnog duga Republike Hrvatske 2015.-2020. godine

Anketa:

Grafikon 1: Spol ispitanika

grafikon 2: Dob ispitanika

grafikon 3: Razina obrazovanja ispitanika

grafikon 4: Interes ispitanih prema aktualnim događanjima vezanim za proračun Republike Hrvatske

grafikon 5: Smjer Republike Hrvatske

grafikon 6: Raspored sredstava državnog proračuna

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Davor Kajba**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom „**Proračun Republike Hrvatske**“, te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 31.08..2018.

Davor Kajba